

HALLITUSOHJELMATAVOITTEET 2023–2027

OMA KIELI RY – EGET SPRÅK RF

OMA KIELI RY:N TAVOITTEET HALLITUSKAUDELLE 2023–2027

Suomessa on käynnissä voimakas englanninkielistymiskehitys. Englanninkieliset koulutusohjelmat lisääntyvät vauhdilla erityisesti korkeakouluissa ja yritykset viestivät pääkaupunkiseudulla asiakkailleen enenevästi vain englanniksi. Julkisia palveluita pyritään yhä laajemmin tarjoamaan myös englanninkielisinä. Monet julkisen hallinnon toimijat käyttävät viestinnässään englantia kielilainsäädännön vastaisesti, piittaamatta ylimpien laillisuusvalvojen moitteista.

Jos näin jatketaan, rakennetaan Suomea, jossa englannin kieli hivutetaan kansalliskielten rinnalle tai ohi, perustuslain vastaisesti. Vetoamme uuteen eduskuntaan ja hallitukseen: on aika asettua omien kieltemme puolelle.

1. Valtiovallan on aktiivisesti edistettävä ja tarvittavin lainsäädäntötoimin vahvistettava kansalliskielten asemaa kaikkien suomalaisten ja Suomessa asuvien yhteisinä kielinä.

2. Suomessa pitää olla oikeus elää täysipainoisesti suomeksi ja/tai ruotsiksi kansalaisena, kuluttajana ja työntekijänä.

3. Kaikkien Suomessa pysyvästi asuvien on osattava vähintään toista kansalliskieltä hyvin.

4. Koulujen pääasiallisina opetuskielinä Suomessa pitää säilyttää kansalliskielet.

5. Korkeakoulujen kieli-politiikassa tarvitaan täyskäännös.

1. Valtiovallan on aktiivisesti edistettävä ja tarvittavin lainsäädäntötoimin vahvistettava kansalliskielten asemaa kaikkien suomalaisten ja Suomessa asuvien yhteisinä kielinä

KANSALLISKIELET
YHDISTÄVÄT SUOMESSA
ASUVIA SEKÄ LISÄÄVÄT
TASA-ARVOA JA YHTEIS-
KUNNAN TEHOAKUUTTA

Valtiovallan on täsmennettävä kansalliskieli-strategiaansa

Englantia ei pidä nostaa käytännössä kolmannen kansalliskielen asemaan eikä hyväksyä englannin käyttöalan jatkuvaa laajenemista. Suomen ja ruotsin kielen asema yhteisinä, ensisijaisina kielinä on perustuslakiin kirjattu hyvästä syystä: kun kaikilla suomalaisilla ja Suomessa asuvilla on yhteinen kieli, varmistetaan tasa-arvoiset mahdollisuudet, syrjimättömät, laadukkaat palvelut ja tehokkaasti toimiva yhteiskunta sekä omien kieltemme säilyminen täysimittaisina käyttökielinä. Lisäksi tarvitaan erityistä tukea kotoperäisille vähemmistökielille.

SUOMESSA PUHUTAAN
MONIA ÄIDINKIELIÄ,
MUTTA YHTEISKUNTA
EI PIDÄ MUUTTA TOIMI-
MAAN VIERASKIELISESTI

Monikielinen Suomi ei tarkoita yhteiskunnan toimimista vieraskielisenä

Vieraskielisiä julkisia palveluita perustellaan usein sillä, että Suomen tulee sopeutua monikielisyteen. Yksilöiden kielyhteisöissään käyttämät kielet ja yhteiskunnan kielet ovat kuitenkin kaksi eri asiaa. Yhteisen toiminnan kieliksi on Suomessa sovittu suomi ja ruotsi, ei ainoatakaan vierasta kieltä. Suomalainen yhteiskunta ei voi toimia 150-kielisesti eikä se voi vaihtaa yhteisen toiminnan kieleksi vaikkapa englantia. Kansalliskielillä on oltava ääneen lausuttu ja politiikkatoimissa toteutuva, ensisijainen asema suomalaisessa yhteiskunnassa.

Monikielisen yhteiskunnan perusteluna on myös esitetty, että kielet eivät kilpaile keskenään. Näin ei kuitenkaan rajallisten resurssien puitteissa ole: mikäli esimerkiksi yliopisto tarjoaa puolet aloituspaikoistaan englanninkielisenä, jää vastaava määrä kansalliskielisiä aloituspaikkoja toteutumatta.

LAINSÄÄDÄNTÖ
JA HANKKEET
ARVIOITAVA
KANSALLISKIELTEN
ASEMAN KANNALTA

Lainsäädäntöä on tiukennettava ja kansalliskielet otettava huomioon lainvalmistelussa

Kielilain tulisi koskea myös valtio-omisteisia yhtiöitä, kuten liikelaitoksia ja valtionyhtiöitä. Myös yksityisille toimijoille on eurooppalaisten verrokkimaiden mallin mukaisesti asetettava velvoitteita, jotka vahvistavat kansalliskielten käyttöä yksityisissä palveluissa. Lisäksi kielilainsäädännön rikkomisesta tulee seurata sanktioita.

Kansalliskielten asema on huomioitava nykyistä paremmin lainvalmistelussa. Esimerkiksi koulutukseen liittyvän lainsäädännön osalta olisi huolellisesti arvioitava, johtaako uusi lainsäädäntö tosiasiaa kansalliskielten aseman heikentymiseen.

2. Suomessa pitää olla oikeus elää täysipainoisesti suomeksi ja/tai ruotsiksi kansalaisena, kuluttajana ja työntekijänä

On syrjivää ja sopimatonta, että Suomessa tuotteita markkinoidaan ja palveluita tarjotaan pelkästään tai ensisijaisesti englanniksi

On yhä yleisempää, että tuotteissa ei ole suomen- ja ruotsinkielisiä käyttöohjeita, ravintolassa ruokalista on tarjolla vain englanniksi tai jopa suuryrityksen vaihteessa vastataan englanniksi. Läheskään kaikki suomalaiset eivät kuitenkaan puhu lainkaan tai kovin hyvin englantia. Heitä kohtaan vieraskielinen markkinointi ja palvelu on syrjivää. Osa puolestaan ei halua asioida omassa maassaan vieraalla kielellä, vaikka englantia osaisikin. Suomalainen kuluttaja tarvitsee suojakseen lainsäädäntöä, joka vahvistaa kansalliskielisen palvelun saatavuutta.

JOPA 30 % SUOMALAISISTA EI OSAA ENGLANTIA KOVIN HYVIN. ON SYRJIVÄÄ, JOS PALVELUITA TARJOTAAN VAIN ENGLANNIKSI

Julkisissa tiloissa, opasteissa ja ulkomainonnassa kansalliskielten on oltava ensisijaisessa asemassa

Suomalaisilla on oikeus kielimaisemaan, jossa kyltit ja opasteet ovat helposti omilla kielillä luettavissa. Se, että julkisen tilan viestintä toteutetaan suomeksi ja ruotsiksi, kertoo kunnioituksesta omia kieliä ja omaa kulttuuria kohtaan sekä vahvistaa Suomen maamielikuvaa myös Suomessa vieraileville. Näin on kaikkialla Euroopassa ja muualla maailmassa. Suomeen tarvitaan lainsäädäntöä, joka turvaa tämän. Turisteja varten on tarpeen olla opasteita tai materiaaleja myös vieraskielisinä, mutta koko kielimaiseman turha englannininkielistäminen heikentää kansalliskielten asemaa.

OMANKIELINEN KIELIMAISEMA OSOITTA KUNNIOITUSTA OMAA KIELTÄ JA KULTTUURIA KOHTAAN

Työpaikkojen kielenä suomi ja ruotsi

Työnantajia patistetaan julkisessa keskustelussa usein väljentämään kielitaitovaatimuksia. Tämä voi olla perusteltua, jos pidetään kiinni tavoitteesta, että vieraskielinen siirtyy vähitellen käyttämään työpaikan pääkieltä, eikä työpaikassa vaihdeta pääasiallista työkieltä englantiin. Työyhteisö toimii tehokkaimmin, kun se voi käyttää enemmistön parhaiten osaamaa kieltä. Tietyt, rajatut, ulkomaiseen työvoimaan nojaavat toimialat voivat muodostaa tästä poikkeuksen. On myös huomioitava, että mikäli työpaikan kieli vaihdetaan englantiin, syrjäyttää se osaavia suomalaisia työntekijöitä. Tämän vuoksi maahanmuuttopolitiikkaa ei tule perustaa sille, että työelämän kieli vaihdetaan englantiin.

ENGLANNIN NOSTAMINEN LAAJASTI TYÖPAIKKOJEN KIELEKSI SUOMESSA LISÄÄ SYRJÄYTYMISTÄ JA TEHOTTOMUUTTA

3. On tärkeää, että kaikki Suomessa pysyvästi asuvat osaavat vähintään toista kansalliskieltä hyvin

TULKKIPALVELUT,
SELKOSUOMI/-RUOTSI JA
TEHOKAS KIELTENOPETUS
NOPEUTTAVAT
MAAHANMUUTTAJIEN
INTEGRAATIOTA

Laadukas kieltenopetus maahanmuuttajille ja pysyvän oleskeluluvan ehdoksi riittävä kielitaito

Kotoutuminen, viihtyminen ja työllistyminen koulutuksensa mukaisiin töihin edellyttää useimmiten hyvää suomen tai ruotsin kielen taitoa. Siksi maahanmuuttajien kieliopetusta on tehostettava nykyisestä. Myös selkosuomen ja -ruotsin käyttöön tulee panostaa ja alkuvaiheessa on oltava tarjolla riittävät, laadukkaat tulkkipalvelut.

Kielen nopealle oppimiselle on syytä kehittää selkeitä kannustimia, esimerkiksi pysyvän oleskeluluvan ehdoksi on asetettava riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

ENGLANNINKIELISET
JULKISET PALVELUT
HIDASTAVAT
KIELEN OPPIMISTA JA
INTEGRAATIOTA

Kattavat julkiset palvelut englanninkielisinä on karhunpalvelus maahanmuuttajille, epätarkoituksenmukaista ja kallista

Viime vuosina on Suomessa voimakkaasti lisätty julkisten palveluiden järjestämistä englanninkielisenä. Tätä ovat toteuttaneet sekä valtionhallinto että kunnat. Taustalla on pyrkimys markkinoida Suomea maana, jossa voi elää englanniksi. Tämä on jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, että tavoitteena on yhteiskunta, jossa jokainen voi kommunikoida toisensa kanssa. Niin ei tapahdu, jos englanninkielisten palveluiden myötä Suomeen syntyy isoja kielivähemmistöjä, joilla ei ole enää yhteistä kieltä läheskään kaikkien suomalaisten kanssa.

Lisäksi on syytä huomata, että tällainen lähestymistapa asettaa maahantulijan pelkän työvoiman rooliin ja estää häntä kotoutumasta täysimittaisesti suomalaiseen yhteiskuntaan. Paikalliskieliä osaamatta on vaikea kouluttautua tai vaihtaa työpaikkaa. Englanninkielisenä tarjotut kattavat palvelut ovat myös kalliita järjestää, syrjäyttävät niihin liittyvistä työtehtävistä pätevää kansalliskielistä työvoimaa ja asettavat osan maahanmuuttajista toisten edelle: läheskään kaikki maahanmuuttajatkaan eivät puhu englantia.

4. Koulujen pääasiallisina opetuskielinä Suomessa pitää säilyttää kansalliskielet

A blue circle with a white border containing the letters 'ABC' in a dark purple, serif font.

ÄIDINKIELINEN
KOULU
YKKÖSIJALLE

Äidinkielen opetus ensisijaista

Kun mahdollisimman moni suomalainen lapsi saa äidinkielistä opetusta (suomeksi, ruotsiksi tai saamen kielillä), tarjoamme parhaat eväät koulupolulle. Kansainvälisissä tutkimuksissa on laajasti osoitettu, että äidinkielenä annettu opetus johtaa parhaisiin oppimistuloksiin ja mahdollisimman hyvään äidinkielen hallintaan ja lukutaitoon.

On huomattava, että Suomessakin käytössä olevassa, alkuperäisessä kielikylpymallissa huolehditaan järjestelmällisesti myös oppilaan äidinkielen kehityksestä. Kielikylpy-opetuksessa mm. siirrytään yläluokilla enenevästi ja lopulta täysin äidinkieliseen opetukseen. Suomessa nyt tarjottava englanninkielinen opetus ei perustu kielikylpymalliin eikä siinä opettaja puhu opetuskieltä äidinkielenään.

Englanninkielisenä järjestettävä painotusopetus lisää myös segregatiota, koska siihen hakeutuu selkeä yliedustus korkeamman sosioekonomisen taustan oppilaita.

Kuntien tai oppilaitosten ei pitäisi voida vapaasti päättää opetuskieltä, vaan koulutuksen kielipoliittiset ratkaisut tulisi tehdä valtakunnallisella tasolla.

ENGLANNINKIELISTÄ
YLIOPPILASTUTKINTOA
TAI AMMATILLISTA
KOULUTUSTA EI TARVITA

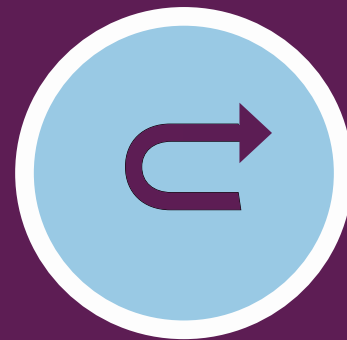
Ei englanninkielistä ylioppilastutkintoa tai englanninkielistä ammatillista koulutusta

Englanninkielistä ylioppilastutkintoa ja sen myötä perustettavia englanninkielisiä lukioita tai lukiolinjoja perustellaan osaavien, väliaikaisesti maahamme tulevien työntekijöiden lasten tai paluumuuttajien tarpeilla. Tosiasiassa Suomessa on jo olemassa tähän tarkoitukseen sopiva IB-lukio, jonka paikkamääriä voidaan tarvittaessa nostaa tai suunnata voimakkaammin juuri väliaikaisesti maahamme muuttavien tarpeisiin.

Käytännössä englanninkielinen ylioppilastutkinto lisäisi englanninkielisenä tarjottavaa opetusta suomalaisissa lukioissa, nimenomaan kansalliskielisille oppilaille. Lukioissa tapahtuisi täsmälleen samanlainen siirtymä pois kansalliskielisestä opetuksesta kuin korkeakouluissa on jo käynnissä. Tämä saattaisi olla perustuslain vastaista ja asiaan liittyvän epävarmuuden vuoksi lakihanke on jo kertaalleen hylätty. Englanninkielistä ylioppilastutkintoa ei pidä pyrkiä edistämään tälläkään hallituskaudella.

Myöskään ammatillista koulutusta ei ole tarpeen järjestää Suomessa englanninkielisenä.

5. Korkeakoulujen kielipolitiikassa tarvitaan täyskäännös

Korkeakoulujen pitää järjestää koulutus pääsääntöisesti suomeksi ja ruotsiksi

Korkeakoulutuksessa pätee sama, mikä alemmillakin koulutusasteilla: omalla äidinkielellä on helpompi omaksua asioita ja helpompi opettaa. Vain kansalliskieliä laajasti käyttäen pystytään takaamaan kansalliskielten asema tieteen kielenä tulevaisuudessakin.

Kaikkia koulutusohjelmia pitää siten järjestää pääosin suomen- ja ruotsinkielisinä (poislukien esimerkiksi vieraiden kielten koulutusohjelmat tai muiden rajattujen erityisalojen koulutusohjelmat). Tämä loisi osaltaan tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet kaikille suomalaisille ja Suomessa asuville, englannin kielen taidosta riippumatta.

Tämä ei tarkoita sitä, etteikö osa opetuksesta voi olla vieraskielistä tai etteikö esimerkiksi tohtorinväitöskirjoja tai lopputöitä saisi lainkaan tehdä vieraskielisinä.

Kokonaan englanninkielisiä ohjelmia tulisi järjestää nykyistä vähemmän

Englanninkielisiä ohjelmia on pyritty järjestämään osaavien maahanmuuttajien houkuttelemiseksi maahanamme, ja aloituspaikkamääriä englanninkielisissä ohjelmissa ollaan edelleen voimakkaasti lisäämässä. Kansalliskielten syrjäyttäminen vieraskielisellä opetuksella on kuitenkin todettu oikeuskanslerin ratkaisuisissa lainvastaiseksi menettelyksi. Tästäkin syystä korkeakoulujen kielipolitiikassa tarvitaan merkittävä suunnanmuutos.

Vieraskielisten opiskelijoiden opintojen tulisi johtaa hyvään suomen tai ruotsin kielen taitoon

Monissa selvityksissä on todettu, että vieraskielisen opiskelijan on vaikea työllistyä omalle alalleen ilman suomen tai ruotsin kielen taitoa. Englanninkielisen koulutuksen paikkamäärien nostamisen sijaan tulisi keskittyä parantamaan vieraskielisten opiskelijoiden mahdollisuuksia saavuttaa suomalaisessa työelämässä tarvittava kielitaito.

Englanninkielisiin koulutusohjelmiin tulisi sisältyä nykyistä laajemmat kansalliskielen opinnot. Lisäksi englanninkielisiin koulutusohjelmiin voisi alasta riippuen sisältyä loppuvaiheessa tehtäviä opintoja suomeksi tai ruotsiksi. Ulkomaisten mallien mukaan voitaisiin tarjota myös koulutuspolkuja, joissa ensin opetellaan paikallinen kieli opinnoissa tarvittavalle tasolle ja sen jälkeen edetään suomen- tai ruotsinkielisiin koulutusohjelmiin.

SUOMEN- JA RUOTSINKIELINEN KORKEAKOULUTUS TAKAA LAADUN JA TASA-ARVOISET MAHDOLLISUUDET

OPETUSKIELEN LAAJAMITTAINEN VAIHTO KANSALLISKIELISTÄ ENGLANTIIN ON TODETTU LAINVASTAISEKSI

VIERASKIELISILLE SUUNNATUSSA KOULUTUKSESSA YHTENÄ KESKEISENÄ TAVOITTEENA TULISI OLLA HYVÄ SUOMEN TAI RUOTSIN TAITO

Oma kieli ry – Eget språk rf on
poliittisesti sitoutumaton yhdistys,
joka tukee kansalliskieltemme
suomen ja ruotsin asemaa
suomalaisen yhteiskunnan
yhteisinä kielinä.

Kannatamme myös laajaa
vieraiden kielten osaamista,
jokaisen oikeutta käyttää ja ylläpitää
omaa äidinkieltään
sekä yhteiskunnan tukea
kotoperäisille vähemmistökielille.

www.omakieli.fi
info@omakieli.fi